

- здоров'я споживачів харчових продуктів, виховання у них пріоритетів згідно з медичними нормами;

- збалансоване харчування населення різних вікових груп;

- високий рівень конкурентоспроможності продовольчих товарів.

Значне місце у реформуванні харчової промисловості відводиться державі, яка повинна „створити” фінансово-економічний механізм. Він буде зацікавлювати виробників виробляти, а населення споживати екологічно чисті, безпечні та корисні харчові продукти і знижувати випуск неякісного продовольства. Причому, фінансова складова економічної та продовольчої безпеки є вирішальною. Виробники будуть „бачити” додаткові прибутки від якісної інноваційної харчової продукції, а споживачі її „відчувати” зменшення захворюваності, доступність для усіх верств населення. Це, у свою чергу, передбачає необхідність отримання від держави субсидій, пільг, кредитів. У зв'язку з економічною кризою, держава поки що нездатна надавати фінансово-економічну допомогу підприємствам. Практично єдиним джерелом фінансування інвестиційно-інноваційних процесів підприємств у харчовій промисловості є власні кошти виробників, питома вага яких стрімко зростає з 70% у 2005 році і більше 90% у 2011 р. [6, с. 1].

Створення фінансово-економічного механізму виробництва високоякісних, екологічних харчових продуктів потребує тривалого часу. Прийнятий у США у 1906 році Закон про чисті харчові продукти і ліки є прикладом того, як уряд коригує функціонування ринкової системи. Він забороняв продаж підроблених харчових продуктів, змушував виробників указувати на етикетках інгредієнти. Аналогічні закони були прийняті і у інших західних країнах, що не спасло їх вже сьогодні у XXI столітті від фальсифікації харчових продуктів (наприклад, підміна яловичини на конину та ін.). Тому формування такого економічного механізму має значення для майже усіх країн світу і повинно носити глобальний характер. У його створенні повинні приймати участь не тільки економісти та фінансисти, але й юристи, лікарі, технологи та інші фахівці.

Висновки. Відсутність реальних змін у АПК країни у виробництві високоякісних продуктів харчування і споживання їжі з високим змістом цукру, жирів та інших шкідливих речовин буде сприяти зростанню серцево-судинних захворювань та високої смертності населення. Щоб змінити цю негативну тенденцію у суспільстві необхідно здійснювати заходи по формуванню фінансово-економічного механізму виробництва високоякісних, безпечних та корисних для здоров'я людини харчових продуктів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Власов В.І. Глобальна продовольча проблема : Монографія. / В.І. Власов. Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, Інститут аграрної економіки УААН. – К. : 2001. – 506 с.
2. Економічна безпека : навч. посіб. / за ред. З.С. Варналія. – К. : Знання, 2009. – 647 с.
3. Про стратегію трансформації АПК і забезпечення продовольчої безпеки України / Наукова доповідь за редакцією академіка НАНУ і УААН І.І. Лукінова та академіка УААН П.Т. Саблука - К. : 2000. – 60 с.
4. Стратегія розвитку сільського господарства України на період до 2020 року. Проект. – К. : 2012. – 19 с.
5. Соколова Л. Хозяйка дома. / Л. Соколова // Зеркало недели, 15 февраля 2013 г.
6. Ступак С.М. Трансформація інвестиційно-інноваційних процесів на підприємствах хлібопекарської галузі / С.М. Ступак. Автореферат дис. на здобуття наукового ступеня к.е.н. – Одеса, 2013. – 19 с.

УДК 338.1:658.531

ПОТЬОМКІН Л.М., д-р екон. наук, доцент

ДЗО «Одеський інститут післядипломної освіти Національного університету харчових технологій», м. Одеса

НАУКОВІ І ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

У науковій статті розглянути основні наукові і практичні підходи до підвищення ефективності функціонування харчових підприємств. Висвітлено, що розвиток сучасних систем мотивації персоналу має бути направлений на посилення зацікавленості працівника в підвищенні ефективності промислового виробництва.

Ключові слова: підвищення ефективності, матеріальна мотивація, харчові підприємства, наукові і практичні підходи, проблемні концепції, грошовий підхід

In the scientific floor to consider the basic scientific and practical approaches to improve the effectiveness of functioning of the food enterprises. It is show, that the development modern systems of personnel motivation should be directed at strengthening the interest of the worker in improving the efficiency of industrial production.

Keywords: the improvement of efficiency, material motivation, food enterprises, scientific and practical approaches, the problem of the concept, the monetary approach

Вступ. Розвиток незалежної України триває більше двох десятиліть. Однак харчові підприємства, як джерело фінансування державного бюджету, фактично не функціонують або знаходяться на межі банкрутства. Вони офіційно займають 152 місце в списку СOT.

Істотний вклад до теорії становлення національних підприємств і управління персоналом внесли А. Амоша, Б. Буркинський, А. Бутенко, Б.В. Егоров, Н. Лукьянченко, Л. Шаульська, С. Калініна, А. Колот, Ю. Куликів, С. Харічков, В. Никіфоренко та інші. В той же час недостатньо вивчені сучасні процеси, які відбуваються на підприємствах в контексті розвитку і вдосконалення форм і систем матеріальної мотивації персоналу, які обумовлюють мету статті.

Результати. В Україні розроблені і діють дві основні проблемні концепції підвищення ефективно-

сті управління персоналом. До першої можна віднести напрям, пов'язаний з підвищенням рівня функціонування підприємства за допомогою матеріальної мотивації персоналу, а до другої - нематеріальної і самомотивації. Ці процеси зазнають постійну зміну. Наприклад, А.М. Колот [1], розуміє мотивацію як сукупність внутрішніх і зовнішніх рухових сил, які змушують людину до діяльності, визначають поведінку, форми діяльності, додають цій діяльності напрям, який орієнтован на досягнення особистих цілей і цілей організації. Мотивація - це сукупність всіх мотивів, які впливають на поведінку людини.

Основним економічним концепціям, що роблять вплив на процес ефективного управління персоналом і, відповідно, розвитку національних підприємств, властиві наступні характеристики (табл. 1).

Таблиця 1

Основні компоненти економічних концепцій, що роблять вплив на функціонування харчових підприємств в сучасних умовах

№	Назва економічної концепції	Сучасні характеристики економічних концепцій української економіки
1	2	3
1	Концепція розширеного ринкового виробництва	1. Акціонери зобов'язані забезпечувати ефективний розвиток промислових підприємств. 2. Рівень розвитку підприємств не забезпечує задоволення необхідних людських потреб. 3. Праця найманого персоналу не є умовою його життєзабезпечення.
2	Концепція зростання ціни робочої сили (персоналу)	1. Акціонерна форма власності недостатньо направляє зусилля власників і персоналу підприємства на підвищення ефективності його функціонування. 2. У міжнародній практиці ціна робочої сили визначається як розмір фактичних витрат працедавця на її вміст. 3. Ціна живої праці найближчим часом повинна істотно зрости і стати способом мотивації персоналу.
3	Концепція розподілу по праці	1. Матеріальною основою функціонування підприємства є розподіл фінансових коштів відповідно до об'ємів реалізованої продукції. 2. Розмір мотиваційних фондів повинен збільшуватись в абсолютному і відносному вираженні. 3. Концептуальним принципом є недопущення рівності норми додаткового продукту між підприємствами і найманим персоналом.
4	Концепція утворення сукупного суспільного продукту	1. Концептуальною основою є концентрація виробничого капіталу. 2. Концепція базується на стосунках мотиваційного розподілу.
5	Концепція вартості	1. Неконтрольоване встановлення оптових і роздрібних цін на продукцію. 2. Скорочення періоду звороту грошових коштів. 3. Значне збільшення доходів власників харчових підприємств. 4. Взаємодія концепцій вартості і розподілу по праці.
6	Концепція продуктивності праці персоналу, що підвищується	1. Зміни в мотивації найманого персоналу. 2. Скорочення чисельності працюючого персоналу.

Зменшення або повна ліквідація негативного впливу і посилення позитивних характеристик вказаних концепцій дозволить підвищити рівень ефективності функціонування харчових підприємств і декілька нівелювати розвиток виробничих сил і продуктив-

них стосунків в Україні. Досягти прогресивності в розвитку цього процесу, скорочення бідності і поліпшення на цій основі рівня життя можливо в умовах вдосконалення науки і техніки. В умовах низького рівня і ослаблення матеріальної мотивації персоналу

досягти корінної зміни економічних і соціальних стосунків дуже важко. У зв'язку з цим, в сучасних умовах необхідно підвищити рівень матеріальної мотивації персоналу, забезпечити високу міру здобуття доходів працівників. Для цього необхідно забезпечити реалізацію продукції і послуг споживачам. Працівники повинні своєю працею створювати певну масу грошового доходу і використовувати його як засіб платежу і накопичення. З цього виходить, що:

1) процес забезпечення особистої зацікавленості найманого персоналу в економічних результатах виробництва (ефективності, рентабельності і інших) необхідно розглядати як один з найбільш важливих і вагомих принципів в сучасних умовах;

2) методи реалізації принципів стратегії мотивації персоналу повинні постійно знаходитися в центрі економічних реформ, бути під контролем держави і профспілкових організацій, а також відповіда-

$$\Delta П_{\phi} (\bar{K}_{\text{тар}} \times \frac{T_{\phi.o}}{T_{\phi.o}} + \bar{K}_k \times \bar{T}_{n.c.n} + \bar{K}_c \times \bar{T}_{p.c}) \times ПТУ_p \quad (1)$$

де Пб- приріст балансового прибутку за рахунок підвищення середнього рівня кваліфікації персоналу;

Ктар - середній рівень кваліфікації персоналу;

Tф.о і Tб.о. - фактичний і розрахунковий час, згаяний персоналом на придбання певної кваліфікації;

Kк - коефіцієнт приросту тарифного коефіцієнта за певний період професійної або спеціальної підготовки;

Tп.с.п - сумарний час на професійну або спеціальну підготовку;

Kс - коефіцієнт приросту тарифного коефіцієнта за певний період роботи за фахом;

Tр.с- час роботи за фахом;

ПТ - рівень продуктивності праці працівника, що доводиться на середню величину тарифного коефіцієнта;

Ур - фактичний рівень рентабельності виробництва в одиницях.

В сучасних умовах необхідно розробити і сформулювати загальну методологію підвищення ефективності управління персоналом, у тому числі за рахунок посилення його матеріальної мотивації. Вона повинна відповідати наступним вимогам:

1) повністю забезпечувати відповідність сучасній економічній теорії і практичним умовам функціонування підприємств;

2) чітко констатувати сучасний стан і перспективи розвитку суб'єктів господарської діяльності;

3) базуватися на чітких наукових висновках і пропозиціях по суті поставленої в роботі проблеми;

4) неупереджено оцінювати потенційні можливості підприємств з метою підвищення ефективності їх функціонування;

ти принципам незалежності національної економіки, включаючи зростання ефективності виробництва.

Досвід державного розвитку і регулювання економіки в розвинених країнах свідчить про ефективність вживання найголовніших елементів даної системи (тарифні сітки і відповідні коефіцієнти, способи тарифікації та інші) на харчових підприємствах. Тому тарифний коефіцієнт за певних умов може характеризувати міру впливу управлінського процесу на ефективність і конкурентоспроможність функціонування підприємства. Обов'язковою умовою його вживання є підхід, що забезпечує приріст оплати праці персоналу на рівні 25%-30% від попереднього рівня, але не нижче за рівень інфляції.

Тоді вплив зростання кваліфікації на здобуття додаткового прибутку можна виразити наступною математичною моделлю:

5) бути доступною для розуміння фахівців, які займаються вирішенням проблем підвищення ефективності найманого персоналу;

6) динамічність розвитку суб'єктів промислової діяльності в ході розвитку ринкових стосунків) сприяти суспільному прогресу, розвитку промислового виробництва з метою забезпечення національної безпеки і подолання бідності персоналу підприємств (рис. 1).

Висновки. Такий підхід підсилює рівень ефективності промислового виробництва при використанні в господарській практиці наступних складових:

1) економічної структуризації процесу мотивації найманого персоналу. Його сутність полягає у визначенні і виявленні найважливіших елементів мотивації укрупнених груп персоналу до розвитку власного виробництва;

2) економічного розділення мотиваційного процесу по функціях управління. Під цим поняттям ми розуміємо наукове дослідження сукупності мотиваційних функцій найманого персоналу;

3) компонентного - визначення найважливішого елементу в системі «промислове виробництво - мотивація персоналу» і визначення міри його впливу на економічні компоненти, що визначають ефективність функціонування підприємства;

4) економічного узагальнення. Вміст вказаного компонента зводиться до вивчення взаємозв'язків між елементами систем матеріальної мотивації персоналу, а також їх найбільш ефективному розвитку на основі економічного механізму підприємства (як цілісної високоефективної структури).

Рис. 1. Основні вимоги до методології наукового дослідження управління, що підвищує рівень ефективності функціонування підприємства

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Колот А. Организационно-экономический механизм регулирования заработной платы в Украине: состояние и пути совершенствования / А. Колот // Экономист. – 2009. – № 9. – С. 42 – 53.
2. Маркс К. Наемный труд и капитал / К. Маркс [соч. – 2-е изд.] – Т. 6. – С. 428 – 459.
3. Оуэн Р. Избранные сочинения в двух томах / Р. Оуэн. – М.-Л. : Изд-во Академии наук СССР, 1950. – 768 с.
4. Потьомкін Л.М. Ефективність функціонування харчових підприємств: мотивація персоналу / Л.М. Потьомкін. – Одеса : Пальміра. – 2011. – 243 с.

УДК 005:[338.46:640.41]

БСЛЯЄВА О.Л., канд. тех. наук, доцент, КАЛУГІНА В.О., магістрант
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЯК МЕТОД КЕРОВАНИХ ЗМІН У ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ

У представленій статті розглянуто основні питання організаційного розвитку як сучасного підходу до управління змінами в готельному бізнесі. Теоретично обґрунтовано сутність та визначення напрямків організаційного розвитку, що дасть можливість підвищити ефективність роботи готельно-ресторанної індустрії.

Ключові слова: організаційний розвиток, ефективність роботи організації, організаційні зміни

The basic organizational development as a modern approach to change management in the hotel industry presented article. Grounded theoretical nature and identification of areas of organizational development, which will increase the efficiency of the hotel and restaurant industry.

Keywords: organizational development, organizational effectiveness, organizational change